

DOOR HET KRUIS GETEKEND

14 SEPTEMBER KRUISVERHEFFING

Het was in een Emmaüs-community waar rand-maatschappelijken een mogelijkheid krijgen om hun leven weer op de rails te brengen. Ik had al een week met hem gesjouwd, toen hij mij vroeg om op een avond bij hem op bezoek te komen. Hij had een oude cel gekregen in het voormalige klooster. Een bed en een stoel, meer stond er niet, en als doorgewinterde dakloze had hij geen kast nodig. Zijn pet hing hij op aan het kruisbeeld. Mocht ik hier als gast van zeggen: “Je gebruikt Jezus als kapstok”? Maar dan moest ik zijn enthousiasme om zijn geschiedenis te vertellen onderbreken. Terwijl hij sprak over zijn leven van ontnomen kansen en gedwarsboomde successen, bleef ik kijken naar de plek waar het kruisbeeld hing. Ik keek naar de geruite pet, met de klep naar beneden zodat de andere zijde – met zijn vetrand – beter aan het corpus bleef hangen. Hij was blij met de kansen die hij nu kreeg, dat hij zich niet meer schaamde voor zijn verhaal, want het was ook de reden tot veranderen. Dat hij er met mij over sprak was zijn bevestiging dat hij een nieuw leven was begonnen. En ik keek naar de pet, waarachter vandaan de twee handen en de doorboorde voeten tevoorschijn piepten. En ik dacht: “Ja, Zijn goede werken willen we nog wel noemen, maar wie verwijst naar de gehele persoon van Christus die hier verborgen blijft?”

Natuurlijk zoemde in de dagen nadien dit beeld door mijn hoofd, samen met het beeld welk de godsdienstles had aange-reikt. Daar was verteld hoe bij de bevrijding van Normandië het grote kruisbeeld in een dorpskerk was beschadigd door het verlies van de armen. Als een snelle verontschul-

digende reparatie had een Amerikaanse soldaat op de zij-balken geschreven: “You are my hands”. Dus als God Vrede brengt, dan is het omdat wij er werk van willen maken; onze handen uit de mouwen willen steken.

Enkele maanden later was ik in de buurt van Leper in een kappelletje ter nagedachtenis aan de overledenen van de loopgravenoorlog van 1914-18. Hier was een mozaïek te zien waar Christus een arm losmaakte van het kruis om een soldaat in zijn stervensuur te omarmen, om de soldaat op te tillen uit de misère naar een nieuw bestaan in God. Heb ik hier een rij van beelden die ook goed aansluiten bij de tijdgeest? Het kruis als een persoonlijke verlossing, en daarna het kruis als een collectief appel en engagement, en ten slotte het kruis als de verholten gesecculariseerde verwijzing.



Paulus constateerde al dat het een aanstootgevend teken was voor hen die niet geloven in Christus, en enkel een martel-werktuig konden zien. Het teken van het kruis kreeg een nieuwe betekenis toen koningin Helena in 340 een pelgrimage maakte naar Jeruzalem. Daar vond ze drie kruisen, waarvan er één duidelijk een won-

derbaarlijke werking had. Door bisschop Macarius werd dit kruis omhoog geheven met de woorden: "Wij aanbidden en loven U, Christus, omdat Gij door het kruis de wereld hebt verlost". Deze gebeurtenis wordt in de kerk gevierd op 14 september. Dit gebed werd door Franciscus uitgebreid, zodat het veel algemener te gebruiken is: "Wij aanbidden U, Heer Jezus Christus, vooral bij al uw kerken die er op de hele wereld zijn, en wij zegenen U omdat Gij door Uw heilig kruis de wereld verlost hebt."

Een belangrijk moment in het proces van bekering van Franciscus was zijn gebed bij het kruis van San Damiano, alsook de ontmoeting met de melaatse. Het bezoeken van de leprozerie behoorde voor Franciscus tot de school van de gehoorzaamheid. Het empathisch verzorgen van de melaatsen is de manier om het lijden van de wereld mee te dragen: wat Christus voor zijn vrienden deed bij zijn kruisgang. Dat het verzachten van de pijn bij de zieken ook wat vraagt van de verzorger heeft Franciscus ons duidelijk gemaakt. De kern van Franciscus' gedachtengoed is in het kruis: regelmatig overweegt hij het lijden van Christus.

Ook bij zijn 40-daagse retraite op de berg La Verna stond het kruis centraal. Was het dat hij bij de meditatie zo diep in gedachten zonk bij de kruisdood van Christus dat hij ook zelf de kruiswonden heeft gekregen? Celano beschrijft het mooi met een serafijn, maar met ons geloof gelijk een video-verslag, vinden we dit maar moeilijk te lezen. Van de honderden mensen die na Franciscus ook de stigmata zouden hebben ontvangen, moet men concluderen

dat bij sommigen dit door henzelf was gegeven; trap er niet in. Voor Franciscus is er ook gezocht naar een verklaring die past bij deze tijd. De stigmata zouden een resultaat zijn van de lepra-besmetting die hij tijdens het verzorgen had opgelopen.



Ik verkies een andere verwoording: Franciscus stelde zijn hele leven in het teken van het binnentreden in de voetstappen van Christus; zó is hij de tweede Christus geworden waarmee hij ook de Wondtekenen kreeg. Hij is getekend door de navolging, in het meelijden met Christus en het medelijden voor zijn naaste. Hij is getekend door het leven. Op 14 september wordt het kruis omhoog geheven, óp de derde dag (16 sept.) heffen we de mensen hoog die het kruis met empathie dragen voor anderen.

Macair Wegman ofmcap